

שבוע פרשת תרומה

השבת בבתי הכנסת יוציאו שני ספרי תורה, ונקרא את פרשת "זכור את אשר עשה לך עמלק בדרך בצאתכם ממצרים" (דברים כ"ה: י"ז) לאחר פרשת השבוע. קריאת פרשת זכור היא חובה מדאורייתא (מן התורה)! ההפטר (שמואל א' ט"ו או ט"ז לפי מנהגים שונים) גם עוסקת בענין מחיית עמלק, והיא מספרת על ציווי ה' לשאול המלך להלחם בעמלק. במוצאי שבת יש לומר קידוש לבנה (מי שעוד לא בירך).

נושא: השבוע נסיים הלכות בשר וחלב, ונלמד על בשר ודגים, חלב ודגים, דבש, ויין נכרים. בסוף דף ההלכה הבאנו כמה ענינים נוספים לתלמידים המתעניינים והם: בישול, חלב, ופת של גויים. אנחנו מקוים שהמעט שלמדנו בהלכה היומית בנושא הכשרות יביא להגברת המודעות (awareness) בעניני כשרות ולזהירות בקניית מוצרי מזון. לאחר דיני כשרות נתחיל ללמוד דיני קריאת המגילה לקראת חג הפורים הבא עלינו לטובה.

הלכה

יום

ב לקט דינים לסיום הלכות בשר וחלב-

- ♦ אין לאכול מאכלי בשר וחלב על מפה (tablecloth) אחת.¹
- ♦ מותר להשתמש באותה מלחיה (salt shaker) (סגורה) לבשר ולחלב, אבל רצוי (preferable) שתהייה שתיים, אחת לחלבי ואחת לבשרי.²
- ♦ בכל בית יהודי צריך להחזיק שתי מערכות כלים (sets of kitchen utensils), אחת למאכלי חלב, ואחת למאכלי בשר. יש ספרדים הנוהגים להתיר להשתמש בכלי זכוכית (glass) למאכלי בשר וחלב על ידי ניקוי יסודי.³

- ♦ חכמינו זכרונם לברכה אסרו לאכול בשר ודגים יחד. לגבי חלב ודג יש מנהגים שונים. אשכנזים נוהגים לאכול דג וחלב ביחד, וספרדים נוהגים שלא לאכול אותם ביחד.⁴

נושאים כלליים בכשרות

- ג למדנו שאסור לאכול שְׂרָצִים ואסור לאכול חלב מבהמות טמאות, מדוע מותר לאכול דבש? הרי הדבורים אסורות באכילה!**
- חז"ל התירו לאכול דבש דבורים. הדבש נאסף (is gathered) על ידי הדבורים מְצוֹף פרחים (flower nectar), ונשמר בגוף הדבורה בדרך לַפְנֵת (beehive).⁵ מותר לאכול את הדבש מכיון שהדבש לא נוצר בגוף הדבורה.

ד מדוע יין צריך הכשר, הרי הוא עשוי רק מענבים?

אסור מדאורייתא (מן התורה) לשתות יין שגויים השתמשו בו לעבודה זרה. ויין כזה נקרא יין נֶסֶךְ. חכמינו זכרונם לברכה הוסיפו⁶ ואסרו לשתות יין שגוי נגע בו (touched) ואפילו אם הגוי אינו עובד עבודה זרה, בין שהגוי עצמו הכין (prepared) את היין, ובין שיהודי הכין את היין וגוי נגע בו.⁷ בגלל האיסור הזה אסור לשתות יין שאינו כשר, אף על פי שיין עשוי רק מענבים. יש עוד חששות ביין העשוי מענבי ארץ ישראל המצריכות הכשר ליין. למשל: שמיטה, ערלה, תרומות ומעשרות.

דיני קריאת המגילה

ויהי בימי אוזעורוֹעִי הַזֶּה אוֹזְעוֹרוֹעִי הַמְכֻרָהּ
מִהָרִיז וְעַד כֹּהֵל עֲלֵבֶנְךָ וְעֲלֵי־רִים וּמִאֲחַד בְּקִי־נֶחֱ
בִּימֵי הַהֵם כְּעֵבֶת הַמִּכְרָךְ אוֹזְעוֹרוֹעִי עַל כֹּסֶא
מִלְכּוֹתוֹ אֵשֶׁר בְּעִינֵי הַבִּירָה בְּעִנֵּי עֲלֵי־רִים
לְמַלְכוֹ עֲלֵי־הַ מִשְׁתֵּה לְכָכ עֲלֵי־רִים וְעֲלֵי־רִים וְיִכְרַס
וּמִי הַפְּרִתִּים וְעֲלֵי־הַ מִשְׁתֵּה לְכָכ בְּהִרְאֵתוֹ
אֶת עֲשֶׂר כְּבוֹד מִלְכּוֹתוֹ וְאֶת יָקָר תְּפָאֶרֶת גְּדוּלָּתוֹ
יָמִים רַבִּים עֲלֵי־מִנִּים וּמִאֲחַד יוֹם וּבְמִלְכּוֹת הַיָּמִים
הָאֵלֶּה עֲלֵי־הַ מִכְרָךְ לְכָכ הַעֵם הַנִּמְצָאִים בְּעִינֵי
הַבִּירָה לְמַלְכוֹ וְעַד קֶטֶן מִשְׁתֵּה עֲלֵי־רִים
בְּחֵצֵי גֵּת הַמִּכְרָךְ וְזֶרֶק כְּרֶפֶס וְתַכְכֵּת אֲחוּזָה
בְּחֵצֵי בֹרֶךְ וְאַרְבָּעִין עֶזֶר גְּלִילִי כֹסֶף וְעֲמֻדֵי עֲשֶׂר
מִטּוֹת זָהָב וְכֹסֶף עַל רֵצֶף־הַטָּה וְעֲשֶׂר וְיָד וְסוּדָרָה
וְהַעֲלִיָּה בְּכָל זָהָב וְכֹסֶף מִכְלִים שְׁוֹעִים וְיִין
מִלְכּוֹת רַב כִּי הַמִּכְרָךְ וְהַעֲלִיָּה כֹדֶת אֵין אֵלֶּס
כִּי כֵן יִסֹּד הַמִּכְרָךְ עַל כָּל רַב בֵּיתוֹ לְעֵשֶׂת כְּרִצֻּן
אֵישׁ וְאֵישׁ גַּם יִשְׁתִּי הַמִּלְכָּה
עֲלֵי־הַ מִשְׁתֵּה נְעִים בֵּית הַמִּלְכּוֹת אֵשֶׁר לְמִכְרָךְ
אוֹזְעוֹרוֹעִי בְּיָם הַעֲלֵי־רִים כְּטוֹב לֵב הַמִּכְרָךְ בֵּין
אֲמֹר כְּמוֹהֶנּוּ בְּחֵצֵי וְיָרֵבָא בְּחֵצֵי וְאֲבָלָא זֶתֶר
וְכִרְכֵּס עֲלֵי־רִים הַסְרִיסִים הַמְשִׁרִים אֶת פְּלִי הַמִּכְרָךְ

עמודה ראשונה של המגילה מתוך תיקון באדיבות המו"ל

ה איזו מגילה כשרה לקריאת המגילה?

♦ קוראים את המגילה מתוך מגילה
הכתובה על גבי קלף, בידי סופר מִיָּמֶן a)
(trained scribe).

♦ חייבים לשמוע כל מילה של המגילה
ומי שלא שמע מילה אחת לא יצא ידי
חובה. לכן, רצוי שלכל אחד תהיה
מגילה כשרה, כדי שאם יפסיד (miss)
מילה יוכל להשלימה במגילה שלו.

♦ מי שאין לו מגילה כשרה, יכול
לעקוב אחרי הקריאה (follow the
reading) במגילה מִדְּפֻסֶּת (printed), ואם
לא שמע מילה מהקורא יכול להשלימה
מהמגילה המִדְּפֻסֶּת.⁸

ו האם נשים חייבות בקריאת המגילה?

בדרך כלל נשים פטורות ממצוות עשה שֶׁהִזְמִין גְּרָמָן (זאת אומרת ממצוות שיש
זמן קבוע לקיומן). מקרא מגילה היא מצות עשה שיש זמן קבוע לקיומה, אבל
בכל זאת נשים חייבות לשמוע? קריאת המגילה, מכיון שגזירת המן להרוג את
כל היהודים כללה (included) אף את הנשים, ועיקר הנס נעשה על ידי אישה.¹⁰

תוספת עיון- חלב ובישולי נכרים

חלב נכרי- אסור לשתות חלב שנחלב (was milked) על ידי גוי ללא השגחת יהודי, מחשש שמא הגוי ערבב
(mixed in) בחלב הכשר חלב של בהמה טמאה. יש פוסקים המתירים בימינו שתיית חלב גויים במדינה
מתוקנת מפני שהגוי החולב חושש מפיקוח ממשלתי (is afraid of government supervision), ולא יערבב חלב
של בעלי חיים אחרים בחלב בהמה טהורה כאשר זה נגד החוק (illegal). (אגרו"מ יו"ט א:מ"א)

בישולי נכרי- אסור לאכול דברים שאינם נאכלים חיים (are not eaten raw) שגוי בשלם, אלא אם כן
היהודי משתתף (participates) בבישול. מי שיש בביתו עוזרות בית גויה (non Jewish household help) ראוי
שיתיעץ (consult) עם רבו כיצד לנהוג.

פת נכרי- חכמים אסרו לאכול פת (לחם) של גוי, אלא אם כן יהודי השתתף באפיה. יש מקרים בהם
חז"ל התירו פת של גוי, לכן מי שאינו יכול להשיג (can't acquire) לחם ישראל ישאל שאלת חכם כיצד
ינהג.

מקורות-

- בחמאה, עיון יחו"ד ו:מ"ח.
5. רמב"ם מאכלות אסורות ג:ל"ג. אמנם לגבי ה"מזון
מלכות" (bees milk or royal jelly) נחלקו הפוסקים האחרונים.
6. שו"ע יו"ד קכ"ג.
7. חז"ל התירו מגע גוי בין מבושל. שו"ע יו"ד קכ"ג:ג.
8. מ"ב סי' תרפ"ט ס"ק ה'.
9. יש אומרים שאישה אינה חייבת בקריאת המגילה אלא רק
בשמיעה ולכן אינה מוציאה אנשים ואם קוראת לעצמה
מברכת "לשמוע מגילה". מחבר, רמ"א ומ"ב או"ח תרפ"ט
סעי' ב'.
10. גמרא ערכין ב:ג. ובשיטה מקובצת שם.

1. שו"ע יו"ד פ"ט ד: ובמג"א או"ח קע"ג כתב שלאחר כיבוש
מותר.
2. כנ"ל. החלוקה בין מלחיה פתוחה לסגורה ע"פ הרב פפופר
בקצושי"ע שלו הלכות בשר בחלב, וכן בדי השולחן שם.
3. עיון יחו"ד א:י"ב, ובספר הגעלת כלים פרק י"ג סעי' נ"ט
ובהערות שם.
4. בית יוסף יו"ד פ"ז כתב שאסור, וכן כה"ח שם ס"ק כ"ד, וכן
כתב בספר שו"ת עמא דבר חלק א' עמוד ק"ח בשם הרב מרדכי
אליהו שליט"א. בין המחמירים יש המקילים בדגים

שבוע פרשת כי תישא

גם השבת נוציא שני ספרי תורה בבתי הכנסת.
בראשון נקרא את פרשת השבוע "כי תישא"
ובשני את פרשת פרה (במדבר י"ט: א').

הנושא: השבוע נלמד דיני אפיית מצות.

כדי לאפות מצות יש צורך לדעת הרבה הלכות, ולעבוד בזריזות רבה (*quickly*). גדולי ישראל במשך הדורות נהגו לעסוק באפיית המצות בעצמם כדי להשתתף במצוה גדולה זו, וכדי להשגיח על כל פרט ופרט של האפיה.

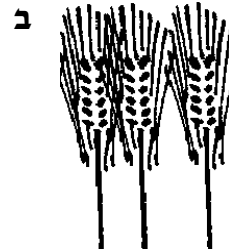
הלכה

יום

דיני אפיית מצה

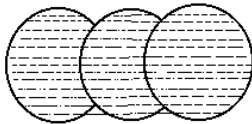
מאלו חיטים אופים את המצות לפסח?

כתוב בתורה: "ושמר את המצות"¹. מכאן אנו למדים שהחיטים שעושים מהן מצות מצנה צריכות שמירה מיוחדת, שלא יבואו במגע (*contact*) עם מים, משעה שמוגילים אותן לטחינה (*are taken to be ground*).² מצות מצנה הן המצות שאוכלים אותן בליל הסדר, כי בלילה זה (בחוץ לארץ שני לילות) יש חובה לאכול מצות.

מהי מצה שמורה?

למדנו שיש לשמור על המצות שאוכלים בליל הסדר מכל מגע במים או דבר המחמיץ (*leavening agent*), משעת טחינת החיטים ואילך. יש פוסקים הסוברים שהחיטים שעושים מהן מצות מצנה צריכות שימור משעת קצירה (*harvest*), ומצות אלו ידועות בשם "מצה שמורה". המנהג התפשט (*spread*) אצל רבים להקפיד לאכול מצות שמורות משעת הקצירה בליל הסדר, ויש נוהגים לאכול מצה שמורה כל הפסח.³

מהם "מים שֶלֶנו"?

לשים (*knead*) את המצות עם מים שֶלֶנו. זאת אומרת מוציאים את המים מהבֶּרֶז (או מקור אחר) לתוך כלי, מיד לאחר שקיעת השמש (*sunset*).⁴ בבוקר, לאחר שעברו שתיים עשרה שעות משעת הַשְּׂאִיבָה (*from when the water was placed in the container*) מותר להשתמש במים לאפיית מצות.⁵ נוהגים לומר "לִשְׁם מִצּוֹת מִצְנָה" גם כאשר שואבים את המים.

ה דיני העיסוק במצות-

• יש להכין את המצות שאוכלים בליל הסדר (ובחוץ לארץ בשני הלילות) **לְשֵׁם מַצּוֹת מַצָּה**, זאת אומרת מי שמכין אותן צריך לכוון בעשייתן (*to have in mind*) **לְשֵׁם מַצּוֹת מַצָּה**.⁶ מטעם זה העוסקים באפיית מצות מכריזים (*call out*): "**לְשֵׁם מַצּוֹת מַצָּה**".

• מיד כשהמים והקמח מתערבבים (*mix*) חייבים ללוש את הבצק (*knead the dough*) עד ששוטחים אותו בַּמַּעְרוֹךְ (*it's flattened with the rolling pin*) ומכניסים אותו לתנור, ואסור להניחו אפילו לרגע. נוהגים היום ברוב המַּאֲפִיּוֹת לבצע את כל הכנת המצות מנתינת המים ועד סוף האפיה בתוך 18 דקות.⁷

מצה כפולה

• נוהגים לעשות חורים (*perforations*) במצות כדי שהבצק לא יתנפח (*blister*). יש לשים לב שהמצות אינן **פְּפוּלּוֹת** (*folded over*) כלל וכן שאינן **נְפוּחוֹת** (*puffy or blistered*). במקרים אלה לפעמים אסור לאכול את האזור הפגום (*effected area*) מחשש לחמץ.

ו מה ההבדל בין מצות יד לַמַּצּוֹת מְכוּנָה (*machine matzot*)?

לפני כמאה וארבעים שנה⁸ הומצאו מכונות (*machines*) לאפיית מצות, ופרצה מחלוקת בין גדולי ישראל אם מותר להשתמש בפסח במצה שנאפתה במכונות אלו. היום המכונות יותר מְשֻׁכָּלֶלֶת (*advanced*) ממה שהיו אז,⁹ אבל עדיין רבים נִמְנָעִים (*avoid*) מלאכול **מַצּוֹת מְכוּנָה**¹⁰ וּמַעֲדִיפִים (*prefer*) **מַצּוֹת יָד**. מכל מקום הרבה פוסקים מתירים לאכול מצות מכונה,⁸ וכל אחד יקח מצות כמנהגו.

פרטים נוספים

- האוסרים טענו שמכיוון שיש למכונות הרבה חלקים קשה לנקותם, וחתיכת בצק עלולה להידבק באחד הנקבים (*may get stuck in one of the cracks*), להחמיץ ולגרום גם לבצק שיבוא במגע איתו אחר כך להחמיץ. האוסרים גם טענו שמכיוון שצריך לאפות את המצות לשם מצות מצָּה המכונה אינה יכולה לכוון כוונה זו.
- המתירים טענו שהמכונות פועלות במהירות ובדיוק רב יותר מבני אדם ואין חשש שהבצק יחמיץ. המתירים גם טענו שמספיק שהאדם שלוחץ על הכפתור (*presses the button*) המפעיל את המכונה יעשה זאת "לשם מצות מצָּה".

תוספת עיון- מצה בערב פסח

אסור לאכול מצה בערב פסח כדי לְהַבְלִיט (*to accentuate*) את מַצָּנת אכילת מצה בליל הסדר. יש נוהגים לא לאכול מַצּוֹת מראש חודש ניסן כדי שתהא הַמַּצָּה חביבה עליהם בליל הסדר.

מִיֵּשֶׁב תֵּעִיֵּאֵא סִיֵּק יֵיֵא

מקורות-

1. שמואל י"ב:י"ז.
2. בשעת הדחק מספיק בשמירה משעת לישא, מ"ב סי' תנ"ג ס"ק כ"ד.
3. בה"ל סי' תנ"ג ד"ה טוב.
4. בין השמשות.
5. הפוסקים כתבו טעם למים שלנו מפני שיש חמימות מסויימת במים בעודם במעינות, ט"ז או"ח תנ"ה:א'. נחלקו הפוסקים אם דין זה שייך גם בארצות שניסן חל בחורף, או שמא דין זה שייך דוקא בארץ ישראל ובבל וכדומה. שו"ת חת"ס אה"ע חלק שני סי' קנ"ג פסק שגם כאשר רואים שהמים קרים מאד בשעת שאיבתם יש ללוש במים שלנו.
6. גם זה נלמד מהפסוק "ושמרתם את המצות", ת"ס:א' ס"ק ג'.
7. לפי ההלכה כל זמן שעוסקים במצות (לש, מגלגל במערוך, מנקב וכו') המצות אינן מחמיצות, ואם הניחן 18 דקות ללא עסק מחמיצות, שו"ע או"ח תנ"ט:ב'. מ"מ נוהגים כמו שכתבנו לעשות הכל תוך 18 דקות, עיין ערוך השולחן שם סעי' ז', ומועדים וזמנים ח"ג
8. בין המתירים: הרי"ש נאטנאהן (בעל שו"ת שואל ומשיב), הכתב סופר, הרב חיים עוזר גראדזענסקי, ר' מאיר שמחה מדוינסקי, הרב מלכאל טננבוים (שו"ת דברי מלכאל) ועוד. בין האוסרים: הגר"ש קלוגר, והרבה מגדולי העולם החסידי הרי"מ מגור, דברי חיים (ר' חיים הברשטס מצאנז), והאבני נזר. זכרונם לברכה. סיכום אפשר למצוא בשדי חמד מערכת חומ"ץ סי' י"ג, שערים מצויינים בהלכה ק"י:כ"ב, פסקי תשובות הלכות פסח סי' ת"ס אות א', וקונטרס ביטול מודעה שמופיע בשו"ת שואל ומשיב מהדורא שביעאה.
9. שכלול המכונות אליה וקוץ בה. מצד אחד יותר קל להשיג על הניקיון והמלאכה נעשית במהירות ובדיוק רב יותר אבל מאידך יותר פעולות נעשות על ידי המכונה, לכן יתכן פוסקים שהתירו את המכונות הקדומות ויאסרו במכונות חדשות. שו"ת מהרש"ם ד"קכ"ט.
10. יש נוהגים לאכול מצות יד בליל הסדר ומצות מכונה בשאר הימים. באופן זה אין חשש של "לשמה" במצות שאוכלים בליל הסדר.

שבוע פרשת וירא

נושא: השבוע נלמד על חשיבותה ודיניה של עניית "אמן".

הלכה

יום

- ב** **מתי אומרים ברוך הוא וברוך שמו, ומתי עונים אמן?**
כאשר שומעים ברכה מפי בן אדם אחר, אחרי "ברוך אתה ה'" עונים "ברוך הוא וברוך שמו", ובסוף הברכה אומרים "אמן". בקדיש ששומעים בבית הכנסת גם כן צריך לענות אמן אחרי כל חלק של הקדיש.
- ג** **האם אומרים ברוך הוא וברוך שמו באמצע כל ברכה ששומעים?**
לא. ברוך הוא וברוך שמו עונים רק לברכה שאנחנו לא צריכים לצאת ידי חובה בשמיעתה. למשל השומע את חברו מברך על הכריך שלו (his sandwich) - יענה ברוך הוא וברוך שמו, אבל השומע את אביו או אדם אחר מברך "המוציא" על החלה בשבת לא יענה ברוך הוא וברוך שמו כי הוא יוצא ידי חובה בברכת אביו.¹
- ד** **מה פירוש המלה אמן?**
פירוש המלה אמן הוא אמת. כלומר אנחנו אומרים שכל מה שנאמר בברכה הוא אמת. ועוד - אמ"ן יש בה ראשי תיבות "אל מלך נאמן", שפירושו גם כן אמת. עוד פירוש ל"אמן" שאומרים אחרי תפילה הוא: יהי רצון שיקויים הדבר.²
- ה** **הצילו! חטפו את האמן! (Help! Someone stole the amen)**
חז"ל אמרו שצריך להיזהר מאוד (be very careful) באמירת אמן, כי הרבה אנשים לא אומרים אמן כמו שצריך, לדוגמא:
אמן יתומה (orphan) - היא אמן שנאמרת הרבה זמן לאחר הברכה.⁴
אמן קטופה (cut-off) - האמן הזאת היא אמן שאומרה לא מקפיד להגיד את כל המלה אלא אומר "מן" או "אָמֵ".
אמן חטופה (stolen) - האמן הזאת היא אמן שאומרה כל כך ממהר שהוא אומר את האמן עוד לפני שהמברך סיים את הברכה.
אם כן - יש לרחם על האמן ולהיזהר לאומרה בזמן, ואת כולה.

ו האם אני צריך לענות אמן על ברכה שאני בעצמי מברך?

עונים אמן רק על ברכות ששומעים מפי אחרים. יש מקרים יוצאי דופן (exceptional cases) שחז"ל תקנו שגם המברך יענה אמן. למשל: אנחנו אומרים "בונה ברחמיו ירושלים, אמן". ספרדים נוהגים לענות אמן גם אחרי "ישתבח", "השכיבנו" (בתפילת ערבית), ובסוף "הלל".⁵

ילקוט מושגים	לך לך-וירא
	בדוק מה אתה זוכר
מקדש מעט	אמן קטופה
ברוך הוא וברוך שמו	אמן יתומה
אמן	אמן חטופה

sample

תוספת עיון - ברכה בקול

"אל תמנע טוב מבעליו בהיות לא-ל ידך לעשות"
 [אל תמנע דבר טוב מאחרים כאשר ביכולתך להטיב להם]
 משלי ג' כ"ז

למדנו שהמברך צריך לברך בקול מספיק חזק, שלפחות הוא ישמע את ברכתו. רצוי לברך בקול כדי שגם אחרים ישמעו את הברכה, ויוכלו לענות "אמן". חז"ל שבחו (praised) את העונה "אמן" ועל ידי כך שאנחנו מברכים בקול אנחנו מזכים אחרים במצוות.

פלא יועץ לר' אליעזר פאפו, ערך "אמן"

מקורות-

1. כף החיים סי' קכ"ד אות כ"ו מביא דעת הנהגים לומר ברוך הוא וברוך שמו אפילו לברכה שיוצאים בה ידי חובה.
2. או"ח סי' קכ"ד סעי' ח', ובמ"ב שם ס"ק כ"ה (בשם פמ"ג).
3. שבת קי"ט: דברי ריש לקיש.
4. מקור השם "אמן יתומה" למקרה הזה נמצא בבה"ל או"ח קכ"ד ד"ה מיד, בשם אבודרהם. ועיין שו"ע שם סעי' ח' במחבר וברמ"א עוד פירושים לאמן יתומה.
5. שו"ע או"ח סי' רט"ו סעי' א'.

שבוע פרשת כי תישא

השבוע יחול פורים קטן, זאת אומרת י"ד (וט"ו)
אדר א', שבו איננו חוגגים את פורים.

נושא: השבוע נלמד דיני ביקור חולים. בסוף השבוע נתחיל ללמוד דיני ריבית (interest).

כולם, ובמיוחד החולה, חייבים לזכור שהרופא הוא שליחו של ה' וה' הוא הרופא האמיתי (the true healer). לכן מי שהולך לבקר אצל רופא או לוקח תרופות (medicines) צריך להתפלל לה' שאכן הביקור אצל הרופא או התרופה יועילו לרפאותו ממחלתו (will help him recover).

הלכה

יום

הלכות ביקור חולים

מאיפה אנחנו לומדים את מצות ביקור חולים?

יש בתורה מצות עשה לבקר חולים. אנחנו לומדים את המצוה מה', שביקר את אברהם אחרי שאברהם נימול (had a brit milah) והיה חלש (weak). ואנחנו צריכים להשתדל (try) להיות כמו ה', ולבקר חולים.

חשוב לשים לב כשמבקרים חולים לא להישאר (to stay) יותר מידי זמן לידם כדי לא להכביד עליהם (not to be burdensome) וגם להישמע להוראות הרופא והורי החולה (listen to the instructions of the doctor and parents).

איך מקיימים את מצות ביקור חולים?

ד

עיקר מצות ביקור חולים יש בה שני ענינים (two parts). הענין הראשון הוא לראות אם החולה צריך משהו או אם אפשר לעזור לו במשהו. למשל חבר מבית הספר שחולה, אפשר לדאוג להעביר אליו (send him) חומר לימודים שהוא חיסר בבית הספר (material that he missed in school) או משחק להעסיקו (a game to occupy him). לפעמים החולה משועמם (is bored) וצריך חבר לשמח אותו או לדבר אתו קצת.

הענין השני בביקור חולים בנוסף לביקור והצעת והגשת עזרה (offer to help) לחולה, הוא להתפלל שה' ישלח לחולה רפואה שלימה. שהרי מי שבאמת מרפא את החולים הוא ה', והרופאים הם רק שליחי ה' (messengers of Hashem), אשר דרכם (through them) ה' שולח את הרפואה. מי שמבקר את החולה ואינו מתפלל לרפואתו לא מקיים את המצוה!!

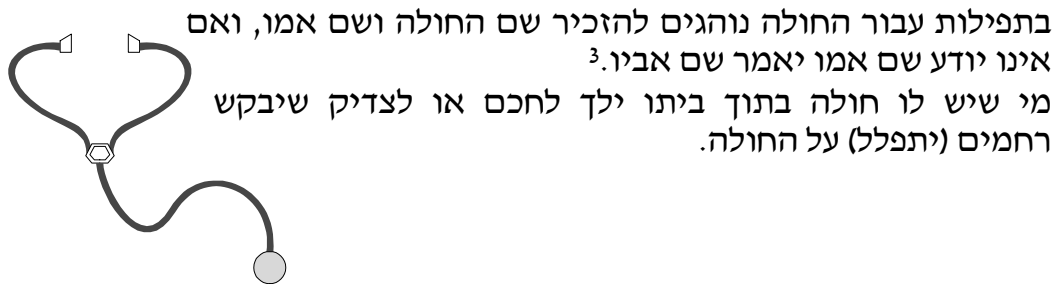
לסיכום: מצות ביקור חולים כוללת דאגה לצרכי החולה ותפילה עבורו.

ה איך מתפללים עבור החולה?

אפשר להתפלל לה' ליד החולה, או להזכיר (mention) את החולה בתפילות שאנחנו מתפללים. בתפילת שמונה עשרה מזכירים את החולים בברכת רפאינו. אחרי שאומרים "והעלה רפואה שלימה לכל מכותינו" מוסיפים (add):

"יהי רצון מלפניך ה' אלקי ואלקי אבותי שתשלח מהרה רפואה שלימה מן השמים רפואת הנפש ורפואת הגוף לחולה (פלוגי בן פלוגי) בתוך שאר חולי ישראל."²

בתפילות עבור החולה נוהגים להזכיר שם החולה ושם אמו, ואם אינו יודע שם אמו יאמר שם אביו.³ מי שיש לו חולה בתוך ביתו ילך לחכם או לצדיק שיבקש רחמים (יתפלל) על החולה.

הלכות ריבית

ו מה זאת רבית (interest)?

כתוב בתורה: **"את פספן לא תתן לו בנטן ובמרבית לא תתן אכלן"**.⁴ יש איסור מדאורייתא (מן התורה) להלוות (to loan) על מנת (in order to) לקבל חזרה יותר ממה שהמלווה (the lender) נתן. למשל מי שמלווה 10 שקלים או כל סכום (amount) אחר לחבר על מנת לקבל חזרה יותר מהסכום הזה, וקיבל את הכסף-עובר על איסור רבית.

נוסח מי שברך לחולה שאומרים בקריאת התורה

מי שברך אבותינו אברהם יצחק ויעקב, משה ואהרן דוד ושלמה, הוא יברך וירפא את החולה (החולים) _____ בן (בת) _____ (שם האם) בעבור שכל הקהל מתפלל בעבורו. ובשכר זה הקדוש ברוך הוא ימלא רחמים עליו להחלימו ולרפאתו ולהחזיקו ולהחיותו וישלח לו מהרה רפואה שלימה מן השמים לרמ"ח אבריו ושס"ה גידיו בתוך שאר חולי ישראל רפואת הנפש ורפואת הגוף (בשבת מוסיפים: שבת היא מלזעוק ורפואה קרובה לבוא) השתא בעגלא ובזמן קריב, ונאמר אמן.

מקורות-

1. שו"ע יו"ד סי' של"ה סעי' ב'.
2. סי' קט"ז מ"ב ס"ק ג'.
3. ילקו"י ח"ז.
4. ויקרא כ"ה: ל"ז.